

**ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ЗНАНЬ
З ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІОЛОГІЯ»
для студентів історичного факультету**

Навчально-методичне забезпечення курсу:

[Сокурянська Л.Г. Вступ до соціології.](http://sociology.karazin.ua/images/docs/metod_books/vstyp_do_sociology.pdf) Навчальний посібник. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 206 с. URL: http://sociology.karazin.ua/images/docs/metod_books/vstyp_do_sociology.pdf

**«СПЕЦИФІКА СОЦІОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ СОЦІАЛЬНИХ ЯВИЩ
ТА ПРОЦЕСІВ. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК СОЦІОЛОГІЇ З ІНШИМИ
НАУКАМИ ПРО СУСПІЛЬСТВО ТА ЛЮДИНУ»**

1. Сутність соціологічного аналізу суспільства.
2. Системний, комплексний підхід до аналізу соціальних явищ та процесів.
3. Діяльнісний підхід.
4. Кількісний, якісний та імовірнісний аналіз.
5. Соціологічне вивчення суспільства як соціокультурної системи.
6. Поняття «наукове знання», критерії науковості, еталон гуманітарного знання.
7. Зв'язок соціології з іншими галузями соціогуманітарного знання.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. У чому полягає специфіка соціологічного аналізу соціальних явищ та процесів?
2. Що таке «системність, комплексність» соціологічного дослідження?
3. У чому проявляється «діяльнісний підхід» до аналізу соціальних явищ та процесів у соціології?
4. Що таке «кількісний, якісний та імовірнісний аналіз» у соціології?
5. Розкрийте сутність соціокультурного підходу до аналізу соціальної реальності.
6. Що таке наука? Чим наукове знання відрізняється від повсякденного знання?
7. Визначте місце соціології у системі соціогуманітарного знання.
8. Завдяки чому соціологія як наукове знання про суспільство відрізняється від різноманітних галузей гуманітарного знання?
9. Що є спільного та що відрізняє соціологію та історію?
10. У чому полягає відмінність соціологічного та філософського знання?

11. Що поріднює соціологію з соціальною психологією та соціальною антропологією? Що відрізняє ці галузі наукового знання?
12. Які існують відмінності між соціологією та такими науками, як економіка, політологія, правознавство, релігієзнавство?

Рекомендована література:

Основна:

1. Бауман З. Мислити соціологічно. Вступ. Навіщо потрібна соціологія? // Гуменюк Л. Й. Соціологія : хрестоматія (від першоджерел до сучасності). У 2-х томах. Т.1. Львів: ЛьвДУВС, 2019. https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1/1/%D0%93%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%8E%D0%BA%20%D0%9B.%20%D0%A1%D0%9E%D0%A6%D0%86%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%93%D0%86%D0%AF_%D1%85%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%82%D1%96%D1%8F%20%D1%82.1.pdf
2. Гіденс Е. Соціологія / Е. Гіденс ; [пер. з англ. В. Шовкун, А. Олійник ; наук. ред. О. Іващенко]. – К. : Основи, 1999. – 726 с.
3. Попова І.М. Соціологія. Пропедевтичний курс : [підруч. для студ. вищ. навч. закл.] / І.М. Попова. – Київ : Тандем, 1996. – 271 с.
4. Соціологія : Терміни, поняття, персоналії : Навчальний словник-довідник / [за ред. В.М. Пічі]. – К. : Каравела, 2002. – 480 с.
5. Соціологія : [навч. посіб.] / за ред. С.О. Макеева. – [4-те вид., перероб. і допов.]. – К. : ТОВ «Знання»; КОО, 2008. – 566 с.
6. Черниш Н.Й. Соціологія : [підручник за рейтингово-модульною системою навчання] / Н.Й. Черниш. – [5-те вид., перероб. і допов.]. – К. : Знання, 2009. – 468 с.
7. Юрій М.Ф. Соціологія : [підруч.] / М.Ф. Юрій. – К. : Дакор, 2004. – 548 с.
8. Якуба О.О. Соціологія : [навч. посіб. для студ.] / О.О. Якуба. – Х. : Константа, 1996. – 192 с.

Додаткова:

1. Бабенко С. С. Соціологія і соціологи в глобальному вимірі. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2010. № 4. С. 196-206.
2. Калашнікова Л. В. Організація діяльності соціологічних служб : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2016. 192 с. URL: <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/27/1/%D0%9A%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D1%88%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%90.%20%D0%92.%20%D0%9E%D1%80%D0%B>

[3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20%D1%81%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D1%81%D0%BB%D1%83%D0%B6%D0%B1.pdf](#)

3. Климанська Л. Д., Савка В. Є. Соціологія соціальних проблем : навчальний посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2021. 208 с.
4. Спеціальні та галузеві соціології : навч. посіб. / Л. Д. Климанська та ін. / за заг. ред. В. М. Пічі. Львів : «Новий Світ-2000», 2022. 422 с.
5. Лобанова А., Петрухін С. Соціологічні ідеї Микити Шаповала: історична репрезентація. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2020. № 2. С. 90-101. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/stmm_2020_2_8
6. Мельниченко А. А. Соціальна інженерія як фактор забезпечення стійкого розвитку соціальних систем. *Вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". Політологія. Соціологія. Право*. 2012. № 1. С. 73-78.
7. Пандемія COVID-19 в Україні: соціальні наслідки / за наук. ред. В. П. Степаненка. Київ : ТОВ НВП «Інтерсервіс», 2021. 406 с.
8. Паніотто В., Харченко Н. Методи опитування : підручник. Київ : Вид. дім «Київсько-Могилянська академія», 2017. 342 с.
9. Сальнікова С. А. Вибірка у соціологічному дослідженні : підручник. Луцьк : Вежа-Друк, 2016. 24 с.
10. Соціологія : навч. посібник / за ред С. О. Макеєва. Київ : Українська Енциклопедія ім. М.П. Бажана, 1999. С. 5-24.
11. Соціологія : терміни, поняття, персоналії : навчальний словник-довідник / за ред. В. М. Пічі. Київ : Каравела, Львів : Новий Світ-2000, 2002. 480 с.
12. Соціологія як досягнення людства. Розвиток вітчизняної соціології у 20 ст. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/sociology/12294/>
13. Титаренко О. О. Соціологія : навчальний посібник. Київ : ВД «Дакор», 2020. 210 с.
14. Шевченко С. Л. Чи потрібна соціологам професійна етика (досвід викладача ВНЗ). *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи*. 2017. Вип. 38. С. 87-91. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhISD_2017_38_15.
15. Що потрібно знати про плагіат: посібник з академічної грамотності та етики / укладач О. О. Гужва. URL: http://fond.sociology.kharkov.ua/images/docs/academ_cult/books_ac-gr.pdf

16. Еко У. Як написати дипломну роботу: Гуманітарні науки. Тернопіль : Мандрівець, 2007. 224 с.
17. Ukrainian Sociology in the 21st Century: Theory, Methods, Research Results / edited by Vil Bakirov, Yevhen Golovakha. Kharkiv : V. N. Karazin Kharkiv National University, 2018. 560 с. URL: <https://sau.in.ua/app/uploads/2019/06/Ukrainian-Sociology-in-the-21th-Century.pdf>

«СТРУКТУРА СОЦІОЛОГІЧНОЇ СИСТЕМИ ЗНАННЯ»

1. Поняття прикладної та фундаментальної соціології.
2. Що таке теоретична та емпірична соціологія.
3. Теоретична соціологія, поняття макро- та мікросоціології.
4. Рівні соціологічного знання: загальносоціологічні теорії, теорії середнього рівня (спеціальні соціологічні теорії), знання, здобуті за допомогою емпіричних соціологічних досліджень.
5. Соціологія як поліпарадигмальна наука.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

1. Схарактеризуйте основні елементи структури соціологічного знання.
2. Що таке фундаментальна та прикладна соціологія?
3. Поняття та феномени теоретичної та емпіричної соціології.
4. Побудуйте схему структури сучасної теоретичної соціології.
5. Що означають поняття «макросоціологія» та «мікросоціологія»?
6. Назвіть та надайте стисло характеристику основних макросоціологічних теорій.
7. Які теорії сучасної соціології можна віднести до мікросоціологічних? Наведіть приклади таких теорій, їхні основні ідеї та персоналії.
8. Чим відрізняються макро- та мікросоціологічний підходи до аналізу суспільства?
9. Побудуйте схему рівнів соціологічного знання.
10. Як пов'язані між собою вищий, середній та нижчий рівень соціологічної системи знання?
11. Що означає поняття «загальносоціологічна теорія»?
12. Хто і коли ввів до наукового обігу поняття «теорії середнього рівня»?
13. Чим відрізняються теорії середнього рівня (чи спеціальні соціологічні теорії) від загальносоціологічних теорій?
14. Що є предметом соціологічних теорій середнього рівня? Назвіть та коротко схарактеризуйте деякі з цих теорій.
15. Що, за Т.Куном, означає поняття «наукова парадигма»?
16. Чому соціологію називають поліпарадигмальною (чи мультипарадигмальною) наукою?
17. Як класифікує соціологічні парадигми Дж.Рітцер?
18. Чим пояснюється поліпарадигмальність соціологічної науки?

Рекомендована література:

Основна:

1. Бауман З. Мислити соціологічно. Вступ. Навіщо потрібна соціологія? // Гуменюк Л. Й. Соціологія : хрестоматія (від першоджерел до сучасності). У 2-х томах. Т.1. Львів : ЛьвДУВС, 2019. https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1/1/%D0%93%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%8E%D0%BA%20%D0%9B.%20%D0%A1%D0%9E%D0%A6%D0%86%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%93%D0%86%D0%AF_%D1%85%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%82%D1%96%D1%8F%20%D1%82.1.pdf
2. Гіденс Е. Соціологія; пер. з англ. В. Шовкун, А. Олійник ; наук. ред. О. Іващенко. Київ : Основи, 1999. 726 с.
9. Попова І. М. Соціологія. Пропедевтичний курс : підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Тандем, 1996. 271 с.
10. Соціологія : Терміни, поняття, персоналії : Навчальний словник-довідник / за ред. В.М. Пічі. Київ : : Каравела, 2002. 480 с.
11. Соціологія : навч. посіб. / за ред. С.О. Макеева. 4-те вид., перероб. і допов. Київ : : ТОВ «Знання»; КОО, 2008. 566 с.
12. Черниш Н.Й. Соціологія : підручник за рейтингово-модульною системою навчання. 5-те вид., перероб. і допов. Київ : Знання, 2009. 468 с.
13. Юрій М.Ф. Соціологія : підруч. Київ : Дакор, 2004. 548 с.
14. Якуба О.О. Соціологія : навч. посіб. для студ. Харків : Константа, 1996. 192 с.

Додаткова:

1. Бабенко С. С. Соціологія і соціологи в глобальному вимірі. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2010. № 4. С. 196-206.
2. Калашнікова Л. В. Організація діяльності соціологічних служб : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2016. 192 с. URL: <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/27/1/%D0%9A%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D1%88%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%90.%20%D0%92.%20%D0%9E%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20%D1%81%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D1%81%D0%BB%D1%83%D0%B6%D0%B1.pdf>

3. Климанська Л. Д., Савка В. Є. Соціологія соціальних проблем : навчальний посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2021. 208 с.
4. Спеціальні та галузеві соціології : навч. посіб. / Л. Д. Климанська та ін. / за заг. ред. В. М. Пічі. Львів : «Новий Світ-2000», 2022. 422 с.
5. Лобанова А., Петрухін С. Соціологічні ідеї Микити Шаповала: історична репрезентація. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2020. № 2. С. 90-101. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/stmm_2020_2_8
6. Мельниченко А. А. Соціальна інженерія як фактор забезпечення стійкого розвитку соціальних систем. *Вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". Політологія. Соціологія. Право*. 2012. № 1. С. 73-78.
7. Пандемія COVID-19 в Україні: соціальні наслідки / за наук. ред. В. П. Степаненка. Київ : ТОВ НВП «Інтерсервіс», 2021. 406 с.
8. Паніотто В., Харченко Н. Методи опитування : підручник. Київ : Вид. дім «Київсько-Могилянська академія», 2017. 342 с.
9. Сальнікова С. А. Вибірка у соціологічному дослідженні : підручник. Луцьк : Вежа-Друк, 2016. 24 с.
10. Соціологія : навч. посібник / за ред С. О. Макеєва. Київ : Українська Енциклопедія ім. М.П. Бажана, 1999. С. 5-24.
11. Соціологія : терміни, поняття, персоналії : навчальний словник-довідник / за ред. В. М. Пічі. Київ : Каравела, Львів : Новий Світ-2000, 2002. 480 с.
12. Соціологія як досягнення людства. Розвиток вітчизняної соціології у 20 ст. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/sociology/12294/>
13. Титаренко О. О. Соціологія : навчальний посібник. Київ : ВД «Дакор», 2020. 210 с.
14. Шевченко С. Л. Чи потрібна соціологам професійна етика (досвід викладача ВНЗ). *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи*. 2017. Вип. 38. С. 87-91. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhISD_2017_38_15.
15. Що потрібно знати про плагіат: посібник з академічної грамотності та етики / укладач О. О. Гужва. URL: http://fond.sociology.kharkov.ua/images/docs/academ_cult/books_ac-gr.pdf
16. Еко У. Як написати дипломну роботу: Гуманітарні науки. Тернопіль : Мандрівець, 2007. 224 с.
17. Ukrainian Sociology in the 21st Century: Theory, Methods, Research Results / edited by Vil Bakirov, Yevhen Golovakha. Kharkiv : V. N. Karazin Kharkiv National University, 2018. 560 с. URL:

<https://sau.in.ua/app/uploads/2019/06/Ukrainian-Sociology-in-the-21th-Century.pdf>

«ЩО ТАКЕ ЕМПІРИЧНЕ СОЦІОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ»

1. Поняття соціологічного дослідження. Різновиди соціологічних досліджень.
2. Основні етапи підготовки та проведення соціологічного дослідження.
3. Програма соціологічного дослідження: основні елементи.
4. Методи збору соціологічної інформації: спостереження, опитування, аналіз документів. Кількісні (анкетне опитування, формалізоване інтерв'ю) та якісні (неформалізовані інтерв'ю, глибинні інтерв'ю фокусовані групові інтерв'ю, біографічний метод тощо) методи соціологічного дослідження.
5. Поняття «одиниця спостереження», «генеральна сукупність», «вибіркова сукупність», «репрезентативність вибірки».
6. Вибірка дослідження. Типи вибірки.
7. Різновиди запитань в анкетних опитуваннях та формалізованих інтерв'ю.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

1. Що таке «емпіричне соціологічне дослідження»?
2. Класифікація емпіричних соціологічних досліджень, її критерії.
3. Назвіть основні етапи підготовки та проведення соціологічного емпіричного дослідження.
4. Що таке програма соціологічного дослідження? Назвіть та коротко опишіть основні елементи методологічної та процедурної частини програми дослідження.
5. Що таке проблемна ситуація дослідження?
6. Що означає поняття «гіпотеза» в науці? Як класифікують гіпотези соціологічного дослідження?
7. Що таке генеральна сукупність та вибіркова сукупність соціологічного дослідження?
8. Назвіть основні типи вибірки соціологічного дослідження. Надайте коротку характеристику квотній виборці.
9. Що означає поняття «репрезентативність вибірки»?
10. Назвіть основні методи збирання соціологічної (емпіричної) інформації.
11. Чим відрізняються кількісні та якісні методи збору соціологічних даних? Назвіть основні з них.
12. Дайте характеристику таким методам опитування, як анкетування та інтерв'ю. Назвіть їхні основні різновиди.
13. Що таке «закрите» та «відкрите» запитання анкети? Наведіть приклади таких запитань.
14. За яких умов спостереження вважається методом соціологічного аналізу? Назвіть основні різновиди спостереження як методу соціології.

15. Схарактеризуйте такий метод соціологічного дослідження, як аналіз документів.
16. Що таке соціологічний експеримент?
17. Назвіть основні якісні методи збору соціологічної інформації.

Рекомендована література:

Основна:

1. Бауман З. Мислити соціологічно. Вступ. Навіщо потрібна соціологія? // Гуменюк Л. Й. Соціологія : хрестоматія (від першоджерел до сучасності). У 2-х томах. Т.1. Львів: ЛьвДУВС, 2019. https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1/1/%D0%93%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%8E%D0%BA%20%D0%9B.%20%D0%A1%D0%9E%D0%A6%D0%86%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%93%D0%86%D0%AF_%D1%85%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%82%D1%96%D1%8F%20%D1%82.1.pdf
2. [Майкл Буравой — лекція про публічну соціологію](https://www.youtube.com/watch?v=pP2Itvtsv2o) — YouTube <https://www.youtube.com/watch?v=pP2Itvtsv2o>.
3. Волович В. І. Соціологія : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 808 с.
4. Гіденс Е. Соціологія : пер. з англ. Київ : Основи, 1999. 726 с.
5. Історія української соціології : навч. посіб. / за заг. ред. К. Батаєвої, В. Бурлачука, В. Степаненка. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2018. 392 с.
6. Спеціальні та галузеві соціології : навч. посіб. / Л. Д. Климанська та ін. / за заг. ред. В. М. Пічі. Львів : Новий світ – 2000, 2020. 422 с.
7. Попова І. М. Соціологія: пропедевтичний курс : підручник / Міжнар. фонд "Відродження". Київ : Тандем, 1996. 271 с. Серія: Трансформація гуманітарної освіти в Україні.
8. Ручка А. О., Танчер В. В. Курс історії теоретичної соціології. Київ : Наук. думка, 1995. 224 с.
9. Сокур'янська Л.Г. Вступ до соціології : навч. посіб. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 156 с.
10. Соціологія : навч. посіб. / за ред. С. О. Макеєва. 2-ге вид, виправ. і доповн. Київ : Т-во «Знання», КОО, 2003. 455 с.
11. Черниш Н. Й. Соціологія : підручник за рейтингово-модульною системою навчання. 5-е вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2012. 468 с.
12. Якуба О. О. Соціологія. Харків : Константа, 1996. 192 с.
13. Паніотто В., Харченко Н. Методи опитування : Підручник. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2017. 342 с.

Допоміжна

1. Барвінський А. О. Соціологія : Курс лекцій для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 328 с.
2. Брейс А. Анкетування: Розробка опитних листів, їх роль і значення при проведенні ринкових досліджень / пер. з англ. Дніпропетровськ : Баланс Бізнес Букс, 2005. 336 с.
3. Вакуленко С. М. Соціологія сім'ї: навчально-методичний посібник для викладачів та студентів. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2003. 159 с.
4. Єрьоміна І. Д. Соціологія : навч. посіб. Суми : Довкілля, 2005. 284 с.
5. Пандемія COVID – 19 в Україні: соціальні наслідки / за наук. ред. В. П. Степаненка. Київ : ТОВ НВП «Інтерсервіс», 2021. 406 с.
6. Соціологія : підручник / за ред. Н. П. Осипової. Київ : Юрінком Інтер, 2003. 336 с.
7. Юрій М. Ф. Соціологія. Київ : Дакор, 2004. 552 с.

«СОЦІОЛОГІЯ В РОСІЇ ТА УКРАЇНІ: ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ (друга половина XIX – 80-ті рр. XX ст.)»

1. Історичні соціокультурні та теоретичні передумови виникнення вітчизняної соціології.
2. Доля соціології у дореволюційній (1917 рік) Росії.
3. Радянська соціологія як репресована наука.
4. Особливості становлення та розвитку української соціології.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

1. Визначте історичні передумови виникнення соціології у Росії.
2. Які соціально-культурні зміни, що відбувалися в Росії у другій половині XIX сторіччя, обумовили становлення вітчизняної соціології як самостійної науки?
3. Назвіть теоретичні витоки російської соціології.
4. Кого та чому вважають першими російськими соціологами?
5. Що, на думку М. Михайловського та П. Лаврова, повинна вивчати соціологія?
6. Що зумовило бум соціологічних публікацій у Росії у 1860–1870-ті роки?
7. Які соціально-політичні події у Росії останнього двадцятиріччя XIX століття стали на заваді розвитку соціологічної науки?
8. У чому полягає внесок М. Ковалевського у розвиток вітчизняної соціології?
9. Схарактеризуйте головні наукові здобутки російсько-американського соціолога П. Соркіна.
10. Навколо яких питань точилися дискусії представників різних напрямків російської дореволюційної соціології?
11. Чому були присвячені соціологічні дослідження у дореволюційній Росії?
12. Назвіть головних представників української соціологічної думки другої половини XIX – початку XX сторіччя.
13. Чому, за рішенням Правління Соціологічної асоціації України, День соціолога щорічно святкується в нашій країні 1 жовтня?
14. Схарактеризуйте головні ідеї позитивістської соціології М. Драгоманова.
15. У чому полягає внесок М. Грушевського у розвиток української соціології?
16. Схарактеризуйте розвиток української соціології на еміграції.
17. Яким було ставлення до соціології з боку можновладців у перші роки радянської влади?
18. Назвіть основні теми соціологічних досліджень, які здійснювалися в

Радянському Союзу в 20–30-ті роки минулого століття.

19. Які події 1922 року викликали суттєві зміни в інтелектуальному житті Радянського Союзу?
20. Чому вітчизняну соціологію називають репресованою наукою?
21. Яка подія, що відбулась у 1956 році, дала поштовх реабілітації та відродженню радянської соціології?
22. Кого вважають фундаторами радянської соціологічної науки на новому етапі її розвитку (1950–1960 рр.)?
23. Коли і для чого була створена Радянська соціологічна асоціація?
24. Назвіть основні етапи та показники інституціоналізації радянської соціології у 1960–1980-ті роки.
25. Назвіть імена українських учених, які сприяли відродженню вітчизняної соціології у 1960–1970 рр.
26. Назвіть основні соціологічні освітні та дослідницькі центри Радянського Союзу.
27. Що досліджували радянські соціологи?
28. Чому радянська влада боялася соціології?

Рекомендована література

Основна:

1. Бурлачук В. Біля витоків соціологічної думки в Україні / В. Бурлачук, М. Молчанов, В. Степаненко ; за ред. В. Танчера. – К. : Ін-т соціології НАНУ, 1996. – 114 с.
2. Гансова Е.А. Соціологічні школи та напрямки в Україні наприкінці ХІХ – початку ХХ століть (Соціологія в Україні чи українська соціологія?) : [навч. посіб.] / Е.А. Гансова. – Одеса : Астропринт, 2000. – 64 с.
3. Захарченко М.В. Історія соціології: Від античності до початку ХХ ст. / М.В. Захарченко, О.І. Погорілий. – К. : Либідь, 1993. – 336 с.
4. Піча В.М. З історії української соціологічної думки: [матеріали до лекції з курсу «Соціологія»] / В.М. Піча, Н.Й. Черниш, Л.Й. Кондратик – Львів, 1995. – 64 с.
5. Погорілий О.І. Соціологічна думка ХХ століття : [навч. посіб.] / О.І. Погорілий. – К. : Либідь, 1996. – 224 с.
6. Соціологічна думка України : [навч. посіб.] / М.В. Захарченко, В.Ф. Бурлачук, М.О. Молчанов, В.П. Степаненко. – К. : Заповіт, 1996. – 424 с.

Додаткова:

1. Зарубіжна соціологія (ХХ – початок ХХІ ст.): [хрестоматія / відп. ред. В.Г. Городяненко]. – Дніпропетровськ : Вид-во ДНУ, 2009. – 656 с.

2. Кондратик Л.Й. Історія соціології України в іменах / Л.Й. Кондратик. – Луцьк, 1996. – 105 с.
3. Соціологія XIX – початку XX століття : [хрестоматія / за ред. В.Г. Городяненка]. – Дніпропетровськ : Вид-во ДНУ, 2007. – 628 с.
4. Соціологія на Україні : [зб. статей / відп. ред. Л.В. Сохань]. – К. : Наукова думка, 1968. – 200 с.
5. Соціологія : терміни, поняття, персоналії : навч. словник-довідник для студ. вузів / [за ред. В.М. Пічі]. – К. : Каравела, 2002. – 476 с.

«ОСОБИСТІТЬ У СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНИХ ЗВ'ЯЗКІВ»

1. Поняття «людина», «індивід», «індивідуальність», «особистість».
2. Соціальний статус та соціальні ролі особистості.
3. Типологія особистості.
4. Соціалізація особистості: суб'єкти, канали, механізми.
5. Девіантна поведінка: соціологічна інтерпретація.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. Співвідношення понять «людина», «індивід», «індивідуальність», «особистість».
2. Що таке особистість?
3. Що таке соціальний статус і соціальна роль особистості?
4. Перерахуйте основні компоненти внутрішньої структури особистості.
5. Що таке потреби? Класифікація потреб.
6. Що таке інтерес?
7. Цінності та ціннісні орієнтації особистості.
8. Соціальні типи особистості.
9. Що таке соціалізація особистості?
9. Що таке девіантна поведінка?
10. Теорія аномії Еміля Дюркгейма.
11. Р. Мертон про причини девіації.
12. Причини та наслідки девіантної поведінки
13. Девіантна поведінка молоді: чинники актуалізації, особливості,

Рекомендована література

1. Безпека та довіра 2021 : монографія / [Сердюк О.О., Бугайчук К.Л., Щербакова І.В. та ін.; за заг. ред. Сокурєнка В.В.]; МВС України, Харків. нац. ун-т внутрішніх справ, НДЛ з проблем протидії злочинності, Харківська облдержадміністрація, Департамент оборонної, мобілізаційної роботи та взаємодії з правоохоронними органами, Соціолог. асоц. України. Харків : ХНУВС, 2021. 184 с.
2. Бойко В. А. Феномен покоління: особливості соціологічної концептуалізації // Грані. 2014. № 12. С. 158-162. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2014_12_29 (дата звернення: 13.07.2020).

3. Корнієвський О. Вибереш позицію – обереш долю: соціально-політичні орієнтації української молоді в дзеркалі соціологічного аналізу. *Віче*. 1995. С.85–93.
4. Молоде покоління нової України: ескіз соціального портрету. Київ : А.Л.Д., 1995. 96 с.
5. Молодь та наркотики – 2021 : монографія / [Сердюк О.О., Бурлака В.В., Даниленко Г.М. та ін.] ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутрішніх справ, НДЛ з проблем протидії злочинності. Харків : ХНУВС, 2021. 92 с.
6. Мотринець І. М. Проблеми девіантної поведінки молоді в умовах демократизації українського суспільства. Львів, 1994.
7. Паніна Н. В. Молодь України: структура цінностей, соціальне самопочуття і морально-психологічний стан за умов тотальної аномії. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2001. № 1. С. 5–26.
8. Підліток у великому місті: фактори та механізми соціалізації. Колективна монографія / за ред. Л. Г. Сокурянської. Харків: Видавничий центр Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна, 2000. 207 с.
9. Сердюк О. О., Базима Б. О. Молодь та наркотики – 2017 : Науковий звіт за результатами соціологічного моніторингу розповсюдження наркотиків та інших форм залежності серед молоді м. Харкова / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2017. 62 с.
10. Сокурянська Л. Г. Нове покоління: надії, цілі, ідеали (двадцять років потому). *Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства: Збірник наукових праць*. Випуск 19. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2013. 501 с. С. 448–459.
11. Сокурянська Л. Г. Протестний потенціал студентської молоді: чинники актуалізації. *Молодіжна політика: проблеми та перспективи: збірник наукових праць* / ред. С. Щудло, П. Длугош. Дрогобич-Перемишль (Польща : Швидкодруг, 2014. Вип. 5. 480 с. С. 75–82.
12. Сокурянська Л. Г. Феномени громадянської ідентичності у контексті еміграційних прагнень сучасних студентів: порівняльний аналіз студентства східного та західного регіонів України. *Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства: Збірник наукових праць*. Випуск 20. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2014. С. 334–343.
13. Сокурянська Л. Г. Ціннісні преференції підлітків Харківщини: динаміка та фактори актуалізації. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи»*. № 1101'2014. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2014. С. 224–229.

14. Сокурянська Л. Г. Динаміка ціннісних орієнтацій студентської та шкільної молоді України : від цінностей радянських до європейських. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна «Соціологічні дослідження сучасного суспільства : методологія, теорія, методи»*. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. Вип. 37. С. 213–221.
15. Сокурянська Л. Г., Щудло С. А. Шкільна молодь українського пограниччя : перспективи та ризику реалізації життєвих стратегій. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи»*. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. Вип. 38. С. 35–40.
16. Сокурянська Л. Г., Свід О. Динаміка ціннісних орієнтацій українських студентів часів незалежності : назад до «матеріалізму»? *Український соціологічний журнал*. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. № 1-2. Вип. 17-18. С. 135-139.

«СІМ'Я ЯК ЕЛЕМЕНТ СОЦІАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ СУСПІЛЬСТВА»

1. Сім'я як соціальний інститут та мала соціальна група.
2. Функції сучасної сім'ї.
3. Структура та історичні типи сім'ї.
4. Фактори та показники кризи сучасної сім'ї.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

1. Методологічні підходи до соціологічного аналізу сім'ї.
2. Зв'язок сім'ї з іншими соціальними інститутами.
3. Характеристики сім'ї як соціального інституту
4. Сім'я як мала соціальна група
5. Історичний характер сім'ї як соціального інституту.
6. Трансформація Функцій сім'ї в сучасному світі.
7. Типологія сім'ї як складного соціального феномену.
8. Тенденції розвитку сімейних стосунків в сучасному світі.
9. Криза сучасної сім'їб причини та наслідки
10. Сімейні конфлікти шляхи подолання
11. Шляхи подолання напруженості, конфліктності в сім'ї.

Рекомендована література

1. Вакуленко С. М. Соціологія сім'ї : навчально-методичний посібник для викладачів та студентів. Харків : Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2003. 159 с.
2. Медіна Т. В. Соціологія сім'ї : навчальний посібник. Чернівці : Рута, 2006. 56 с.
3. Захист прав дітей в умовах децентралізації влади в Україні. Щорічна державна доповідь про становище дітей в Україні за підсумками 2019 року. Київ : ДУ “Державний інститут сімейної та молодіжної політики”, 2020. 160 с.
4. Населення України. Демографічні тенденції в Україні у 2002–2019 рр. : кол. моногр. / за ред. О.М. Гладуна ; НАН України, Ін-т демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи. Київ, 2020. 174 с.
5. Слюсар Л. І. Шлюб і сім'я у демографічному вимірі: історія і сучасність. Київ : Інститут демографії та соціальних досліджень ім. В.М. Птухи НАН України, 2021. 180 с.

6. Сучасна харківська сім'я в соціологічному вимірі : звіт за результатами дослідження / С.М. Аніпченко, Р.І. Борисов, С.М. Вакуленко, О.С. Зубарев, Л.Г. Сокурянська / за редакцією Л.Г. Сокурянської. Харків : Видавництво "Парус-Друк", 2020. 64 с.

«СОЦІАЛЬНА СТРУКТУРА СУСПІЛЬСТВА»

1. Соціальні групи як елемент соціальної структури.
2. Поняття соціальної стратифікації.
3. Методологічні підходи до аналізу соціальної стратифікації.
4. Соціальна стратифікація та соціальна мобільність.
5. Соціальні інститути у системі соціальних зв'язків.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. Що таке соціальна група?
2. Назвіть основні соціальні підструктури суспільства.
3. Що таке соціальна стратифікація?
4. Які причини соціальної нерівності?
5. Які особливості функціонального, конфліктного та еволюційного підходів у соціологічному аналізі соціальної стратифікації?
6. Що таке соціальна мобільність?
7. Назвіть основні різновиди соціальної мобільності.
8. Назвіть основні проблеми та перспективи формування середнього класу в Україні.
9. Що таке маргінальність?
10. Що таке соціальний інститут?
11. Функції соціальних інститутів, їхня класифікація.

Рекомендована література

1. Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика / Перекл. з нім., післям. та комент. О. Погорілого. Київ, 1998. 480 с.
2. Головаха Є., Горбачик А. Тенденції соціальних змін в Україні та Європі: за результатами «Європейського соціального дослідження» 2005–2007–2009–2011. Київ : Ін-т соціології НАНУ, 2012. 119 с.
3. Дворецька Г. В. Соціальна структура суспільства, місце в ній середнього класу // Соціологія : навчальний посібник. Київ: КНЕУ, 2002. 472 с.
4. Домаранська А. Соціокультурний вимір соціальної стратифікації українського суспільства. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2015. №2. С. 52–59.
5. Козловець М. А. Соціальна структура українського суспільства в контексті постсоціалістичних трансформацій. *Вісник Національного*

університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». 2017. № 4 (35). С.41-57.

6. Куценко О. Соціальні класи: соціологічні інтерпретації та підходи до вивчення. *Вісн. Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка*. 2014. №1 (5). С. 68–74.
7. Макеев С., Симончук О. Класова структура сучасного суспільства. Вектори змін українського суспільства / за ред. В. Ворони, М. Шульги. Київ : Ін-т соціології НАН України, 2014. С. 110–134.
8. Міщенко М. Підприємець сьогодні: штрихи до соціально-психологічного портрету. *Філософська та соціологічна думка*. 1993. № 6.
9. Рахманов О. Соціальне підґрунтя олігархічної системи в Україні. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2017. № 3. С. 60-73.
10. Середній клас в Україні: критерії ідентифікації. *Позиції експертів, уявлення і самовизначення громадян*. Київ : Бібліотека Центру Разумкова, 2014. 64 с.
11. Симончук О. Картографування класів: традиції та новації. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2010. № 4. С. 56–84.

«ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КАТЕГОРІАЛЬНО-ПОНЯТІЙНОГО АПАРАТУ СОЦІОЛОГІЇ»

1. Особливості розвитку категоріально-понятійного апарату соціології.
2. «Група» як категорія соціогуманітарних наук.
3. «Суспільство» та «культура» як головні поняття соціології.
4. Зумовленість категоріального апарату соціологічної науки методологічною позицією дослідника.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

1. Що означає такий вислів, як «мова науки»?
2. Який сенс вкладається у такі терміни, як «поняття» та «категорія»?
3. Які поняття, на думку А. Боскова, склали категоріальний апарат соціології на початку ХХ сторіччя?
4. Що впливає на розвиток категоріально-понятійного апарату соціології?
5. Чому в арсеналі соціології з'являються нові поняття?
6. За рахунок чого відбувається збагачення категоріальної бази соціологічного знання?
7. Наведіть приклади запозичення соціологією понять та категорій із інших галузей соціогуманітарного знання.
8. Що означає вислів «оволодіння категоріальним апаратом соціології»?
9. Назвіть основні категорії, що входять до складу сучасної соціології. Розкрийте зміст 10 таких категорій.
10. Розкрийте зміст такого критерію науковості, як однозначність понятійного фонду.
11. Чому дотримання цього правила («однозначність наукового фонду») викликає певні труднощі у контексті соціології та інших наук про суспільство?
12. Що означає термін «методологічна стратегія дослідника»?
13. Чим зумовлюється двозначність (багатозначність) деяких понять соціології (наприклад таких, як «інститут», «роль», «група» та ін.)?
14. Як методологічна позиція дослідника, характер теорії, якої він дотримується, зумовлює зміст соціологічних категорій і понять?
15. Наведіть приклади змістовного неспівпадіння тих самих понять, що використовуються в межах різних концептуальних схем.
16. Яким змістом наповнюються такі поняття, як «клас» та «соціальна структура», К. Маркс і М. Вебер?
17. Завдяки чому відбуваються зміни у змісті соціологічних понять і категорій?

18. Наведіть приклади категорій (окрім зазначених вище), зміст яких зумовлюється використанням у межах чи то об'єктивно-предметної, чи то суб'єктивно-ціннісної методології.
19. Що зумовлює необхідність конкретизації, уточнення змісту тих чи інших соціологічних понять?
20. Чому деякі соціологи вважають головним поняттям соціологічної науки категорію «соціальна група»?
21. Назвіть поняття, які є похідними або мають безпосереднє відношення до поняття «соціальна група».
22. Виходячи з чого деякі соціологи вважають головними категоріями своєї науки такі поняття, як «суспільство» і «культура»?
23. Коли поняття «суспільство» і «культура» увійшли до наукового обігу соціогуманітарних наук?
24. Наведіть основні визначення понять «суспільство» та «культура».
25. Чому в сучасній соціологічній науці акцентується на культурних чинниках суспільного розвитку?
26. Що означає поняття «соціокультурне»?
27. Який сенс вкладає в поняття «соціокультурне» П. Сорокін?
28. Чому П. Сорокін наголошує на тому, що соціологічний аналіз – це завжди соціокультурний аналіз?

Рекомендована література

Основна:

1. Бурлачук В., Молчанов М., Степаненко В. Біля витоків соціологічної думки в Україні / за ред. В. Танчера. Київ : Ін-т соціології НАНУ, 1996. 114 с.
2. Гансова Е.А. Соціологічні школи та напрямки в Україні наприкінці ХІХ – початку ХХ століть (Соціологія в Україні чи українська соціологія?) : навч. посіб. Одеса : Астропринт, 2000. 64 с.
3. Захарченко М. В., Погорілий О. І. Історія соціології: від античності до початку ХХ ст. Київ : Либідь, 1993. 336 с.
4. Піча В. М., Черниш Н. Й., Кондратик Л. Й. З історії української соціологічної думки : матеріали до лекції з курсу «Соціологія». Львів, 1995. 64 с.
5. Погорілий О. І. Соціологічна думка ХХ століття : навч. посіб. Київ : Либідь, 1996. 224 с.
6. Захарченко М. В., Бурлачук В. Ф., Молчанов М. О., Степаненко В. П. Соціологічна думка України : навч. посіб. Київ : Заповіт, 1996. 424 с.

Додаткова:

1. Зарубіжна соціологія (ХХ – початок ХХІ ст.): [хрестоматія / відп. ред.

- В.Г. Городяненко]. Дніпропетровськ : Вид-во ДНУ, 2009. 656 с.
2. Кондратик Л. Й. Історія соціології України в іменах. Луцьк, 1996. 105 с.
  3. Соціологія ХІХ – початку ХХ століття : хрестоматія / за ред. В.Г. Городяненка. Дніпропетровськ : Вид-во ДНУ, 2007. 628 с.
  4. Соціологія на Україні : зб. статей / відп. ред. Л.В. Сохань. Київ : Наукова думка, 1968. 200 с.
  5. Соціологія : терміни, поняття, персоналії : навч. словник-довідник для студ. вузів / за ред. В. М. Пічі. Київ : Каравела, 2002. 476 с.

«ЕТАПИ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ СОЦІОЛОГІЧНОЇ ДУМКИ»

1. Проблеми періодизації розвитку світової соціологічної думки.
2. Протосоціологія: головні персоналії.
3. Історичні, соціокультурні та теоретичні передумови виникнення соціології як самостійної науки.
4. Етапи розвитку соціології (за М. Елброу): основні напрямки та їхні представники.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

1. Що таке протосоціологія? Назвіть головні протосоціологічні персоналії.
2. У чому полягає внесок Платона, Аристотеля та інших античних філософів у розвиток соціологічної думки?
3. Чим, на думку такого представника протосоціології, як Ібн Халдун, обумовлюється закономірний характер суспільного розвитку?
4. Що дає сучасному соціологу звернення до творчого доробку таких філософів та письменників пізнього середньовіччя, як Н. Макіавеллі, Т. Мор, М. Монтень, Т. Гоббс, Б. Паскаль, Дж. Локк та ін.?
5. Чим збагатили соціологічну думку французькі філософи-просвітителі (Вольтер, Д. Дідро, К. Гельвецій та ін.)?
6. Назвіть основні історичні чинники виникнення соціології як самостійної науки.
7. Чому соціологію називають наукою індустріальної епохи розвитку суспільства?
8. Які нові соціальні явища та процеси викликала до життя Велика французька революція?
9. Які соціокультурні феномени, що з'явилися у суспільному житті західноєвропейських країн на початку ХІХ століття, зумовили появу соціології як окремої галузі наукового знання?
10. Назвіть теоретичні джерела становлення соціології як самостійної науки.
11. У чому полягає внесок Ш. Монтеск'є у розвиток соціологічної думки?
12. Сформулюйте основні ідеї соціологічного теоретизування К. Сен-Сімона.
13. Назвіть етапи розвитку соціології (за М. Елброу).
14. Чому перший етап розвитку соціології як самостійної науки М. Елброу називає «універсалізмом»? Хто з соціологів належить до цього етапу?
15. Що таке соціологічний позитивізм?
16. Сформулюйте засадничі ідеї позитивістської соціології О. Конта та Г. Спенсера.
17. Назвіть основні національні соціологічні школи, які з'явилися на другому

етапі розвитку соціології (за М. Елброу).

18. Чому соціологічну теорію М. Вебера називають антипозитивізмом?
19. У чому полягає соціологізм концепції Е. Дюркгейма?
20. Надайте коротку характеристику марксистської теорії суспільства, її внеску у розвиток світової соціологічної думки.
21. Чому європейську соціологію називають предметно-орієнтованою, а американську – проблемно-орієнтованою наукою?
22. Що таке «концептуальний імперіалізм» (М. Елброу)?
23. Що визначало функціонування соціології на третьому етапі її розвитку (за М. Елброу)? Назвіть головних представників цього етапу.
24. Чому М. Елброу називає третій етап розвитку соціології фазою її інтернаціоналізації?
25. Чим відрізняються соціологічні концепції Т. Парсонса і Р. Мертона? За що Р. Мертон критикує свого вчителя Т. Парсонса?
26. Назвіть основних представників марксистської (неомарксистської) соціології третього етапу (за М. Елброу) розвитку соціологічного знання. В чому полягає їх внесок у розвиток соціології?
27. Як М. Елброу називає четвертий етап розвитку соціології? Чим обумовлена така назва?
28. У чому полягають специфічні особливості розвитку соціології у країнах Латинської Америки, Африки та Азії?
29. Який сенс вкладає М. Елброу у назву сучасного, п'ятого етапу розвитку соціологічної науки?
30. Чому М. Елброу говорить про необхідність консолідації сучасних соціологів?
31. Що сприяє та що заважає інтеграції різних напрямків розвитку сучасної соціологічної думки?
32. Назвіть головних представників сучасної світової соціології та напрямки їх теоретизування.

Рекомендована література

Основна:

1. Бурлачук В., Молчанов М., Степаненко В. Біля витоків соціологічної думки в Україні / за ред. В. Танчера. Київ : Ін-т соціології НАНУ, 1996. 114 с.
2. Гансова Е. А. Соціологічні школи та напрямки в Україні наприкінці ХІХ – початку ХХ століть (Соціологія в Україні чи українська соціологія?) : навч. посіб. Одеса : Астропринт, 2000. 64 с.
3. Захарченко М. В., Погорілий О.І. Історія соціології : Від античності до

початку ХХ ст. Київ : Либідь, 1993. 336 с.

4. Піча В. М., Черниш Н. Й., Кондратик Л. Й. З історії української соціологічної думки: [матеріали до лекції з курсу «Соціологія»]. Львів, 1995. 64 с.
5. Погорілий О. І. Соціологічна думка ХХ століття : навч. посіб. Київ : Либідь, 1996. 224 с.
6. Захарченко М. В, Бурлачук В. Ф., Молчанов М. О., Степаненко В. П. Соціологічна думка України : [навч. посіб.]. Київ : Заповіт, 1996. 424 с.

Додаткова:

1. Зарубіжна соціологія (ХХ – початок ХХІ ст.): хрестоматія / відп. ред. В. Г. Городяненко. Дніпропетровськ : Вид-во ДНУ, 2009. 656 с.
2. Кондратик Л. Й. Історія соціології України в іменах. Луцьк, 1996. 105 с.
3. Соціологія ХІХ – початку ХХ століття : хрестоматія / За ред. В.Г. Городяненка. Дніпропетровськ : Вид-во ДНУ, 2007. 628 с.
4. Соціологія: терміни, поняття, персоналії : навч. словник-довідник для студ. вузів / За ред. В. М. Пічі. Київ : Каравела, 2002. 476 с.